

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 243/2017-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. júla 2017 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka, sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Milana Ľalíka v konaní o sťažnosti [REDACTED] a [REDACTED], obaja bytom [REDACTED], zastúpených advokátom JUDr. Ladislavom Ščurym, advokátska kancelária, Mierová 1725, Čadca, vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 24/2011 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] a [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 24/2011 porušené boli.

2. Okresnému súdu Čadca prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 24/2011 konal bez zbytočných prietahov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadostučinenie v sume 500 € (slovom päťsto eur) a [REDAKOVANÉ] finančné zadostučinenie v sume 500 € (slovom päťsto eur), ktoré je Okresný súd Čadca povinný vyplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] priznáva náhradu trov právneho zastúpenia spolu v sume 374,81 € (slovom tristosedemdesiatštyri eur a osemdesiatjeden centov), ktorú je Okresný súd Čadca povinný im uhradiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu na účet ich právneho zástupcu advokáta JUDr. Ladislava Ščuryho, advokátska kancelária, Mierová 1725, Čadca.

5. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 243/2017-10 z 3. mája 2017 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovatelia“ alebo aj „sťažovateľ v 1. rade a „sťažovateľ v 2. rade“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Čadca (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 24/2011 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovatelia ako žalobcovia podali 11. februára 2011 na okresnom súde „žalobu na rozhodnutie o námietke a o uloženie stavebných povinností proti odporcom [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], za účasti vedľajšieho účastníka [REDAKOVANÉ]“.

3. Dôvodom podania sťažnosti sťažovateľov ústavnému súdu bola skutočnosť, že okresný súd hoci na začiatku nariadil niekoľko pojednávania, v súčasnosti je stále nečinný a konanie nie je ešte právoplatne skončené. Prietahový postup okresného súdu v napadnutom konaní signalizovali aj predsedníčke okresného súdu 30. januára 2017, ktorá v odpovedi na ich sťažnosť uviedla, že vo veci „boli spôsobené prietahy v konaní“, čím uznala ich sťažnosť ako dôvodnú.

4. Sťažovatelia ústavnému súdu navrhli, aby nálezom rozhodol, že ich základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a ich právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní porušené boli. Okrem toho sa domáhajú priznania finančného zadosťučinenia každému v sume 5 000 € a náhrady trov konania v sume 374,81 €.

5. Na základe žiadosti ústavného súdu z 15. mája 2017 sa k veci písomne vyjadrila predsedníčka okresného súdu listom sp. zn. Spr 896/17 z 26. mája 2017. V stanovisku sa okrem iného uvádza:

„V zmysle Vašej žiadosti zo dňa 15. mája 2017 doručenej súdu dňa 18. mája 2017 zasielam nasledovné:

11.2.2011 - návrh na rozhodnutie o námietke a o uloženie stavebných povinností, spis pridelený zákonnej sudkyňi Mgr. Vysockej

1.3.2011 - referát sudkyne - výzva na sup (v sume 99,50 €, pozn.)

5.4.2011 - vytýčený termín pojednávania na deň 19.5.2011

8.4.2011 - vyjadrenie odporcov k návrhu

19.5.2011 - pojednávanie, odročené na neurčito za účelom predloženia návrhov na vykonanie dokazovania

31.5.2011 - odporcovia navrhli vypočítať svedkov

7.7.2011 - výzva pre navrhovateľov na preddavok na trovy ohliadky

31.8.2011 - vytýčený termín ohliadky na mieste samom 21.9.2011, ohliadka vykonaná

20.10.2011 - podanie právneho zástupcu navrhovateľov označené ako právne odôvodnenie návrhu

24.10.2011 - referát sudkyne - nariadila zaslať podanie odporcom na vyjadrenie

12.12.2011 - vytýčený termín pojednávania na 16.2.2012. odročené na neurčito za účelom úpravy rozsudového návrhu

12.4.2012 - úprava rozsudového návrhu

16.4.2012 - vytýčený termín pojednávania na deň 11.6.2012, odročené na neurčilo za účelom rozhodnutia o zmene návrhu resp. zmene účastníkov konania

11.7.2012 - vytýčený termín pojednávania na deň 11.10.2012, odročené na neurčito za účelom predloženia exempláru rozšíreného návrhu z 9.7.2012 pre vedľajšieho účastníka

11.10.2012 - právny zástupca navrhovateľov splnil výzvu

6.11.2012 - uznesenie - pripustená zmena rozsudového návrhu a zmena na strane odporcu

12.12.2012 - vyjadrenie odporcov

20.12.2012 - vytýčený termín pojednávania na deň 28.2.2013

z dôvodu PN zákonnej sudkyne spis pridelený dňa 7.2.2013 sudkyňi JUDr. Plichtíkovej

8.2.2013 - výzva pre navrhovateľov či vznášajú námietku zaujatosti voči sudkyňi

6.3.2013 - odpoveď - námietku nevznášajú

18.3.2013 - uznesenie... (okresný súd konanie o určenie, že námietky sťažovateľov v stavebnom konaní vedenom v obci [REDAKOVANÉ] proti odporcom zastavil, pozn.).

dňa 17.5.2012 spis opatrením pridelený JUDr. Židekovej, ktorá prevzala agendu Mgr. Vysockej

27.6.2013 - uznesenie (o priznaní náhrady okresnému súdu za použitie motorového vozidla na ohliadke miesta samého, pozn.)

2.10.2013 - odpoveď navrhovateľov na výzvu - úprava návrhu

po návrate z PN spis opätovne pridelený Mgr. Vysockej

15.1.2014 - sudkyňa nariadila spis predložiť vyššej súdnej úradníčke

3.7.2014 - referát VSÚ (spis predložiť sudkyňi)

31.7.2014 - výzva pre navrhovateľov

*z dôvodu dlhodobej PN sudkyne spis pridelený opatrením na konanie
JUDr. Židekovej dňa 7.10.2014*

15.10.2014 - sudkyňa nariadila spis predložiť vyššej súdnej úradníčke

23.5.2015 - výzva pre právneho zástupcu navrhovateľov

3.6.2015 - odpoveď

*z dôvodu vymenovania do funkcie sudcu spis pridelený opatrením na konanie
Mgr. Stehurovej dňa 10.2.2016*

23.2.2017 vo veci nariadený dohľad nad plynulosťou súdneho konania

24.3.2017 - výzva pre odporcu na vyjadrenia sa k späťvzatiu žaloby

11.4.2017 - súhlas so späťvzatím

28.4.2017 - uznesenie - konanie voči žalovanému 2/ zastavené.“

6. V zásade rovnaké skutočnosti týkajúce sa chronológie úkonov okresného súdu a účastníkov konania zistil aj ústavný súd z obsahu sťažnosti a súdneho spisu, ktorý mu bol predložený k preverke 30. mája 2017.

7. Právny zástupca sťažovateľov vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 16. júna 2017 uviedol:

„Z vyjadrenia Okresného súdu Čadca je zrejmé, že posledný riadny úkon súdu vo veci samej bola ohliadka na mieste samom dňa 21.9.2011. Následne súd vykonával iba procesné úkony, pričom každý ďalší vytýčený termín pojednávania, napr. dňa 16.2.2012, 11.6.2012, 11.10.2012, 28.2.2013 bol zrušený a odročený na neurčito. Od roku 2013 bolo zo strany súdu vykonaných len minimum úkonov, ktoré by mali smerovať k skončeniu predmetného sporu. Spis bol pomerne často pridelený iným sudkyňiam ako zákonnej sudkyňi, ktorá vo veci mala rozhodnúť a to Mgr. Vysocká. Rôzne presúvania spisu medzi týmito sudcami, ako ja vyššími súdnymi úradníkmi, spôsobili, že súd vo veci konal neefektívne, pričom práve tento administratívny postup súdu spôsobil značné prieťahy v danom konaní a oddaľovalo vydanie meritórneho rozhodnutia vo veci, ktoré k dnešnému

dňu po 6 rokoch od podania žaloby ani nebolo vydané. Súd teda ani po 6 rokoch vedenia súdneho sporu nevydal jediný meritórny rozsudok. Navyše za posledných 5 rokov a 9 mesiacov sa v predmetnej veci nekonalo ani jedno pojednávanie.

Tieto všetky okolnosti vplývajú na právnu neistotu, v ktorej sa momentálne ako žalobcovia nachádzame, keď každý deň, ktorý znamená vyššie dažďové zrážky, trápime, či nám nezaplaví celý dom. keď takmer vždy je naša záhrada po týchto dažďoch pod vodou. Napokon samotný prvostupňový súd sám pripustil prietahy v konaní, pričom jednotlivé úkony i riadne špecifikoval.

Úplným záverom tohto podania žiadame, aby Váš Ústavný súd SR v plnom rozsahu vyhovel našej sťažnosti a pre prípad úspechu nám priznal i trovy konania za 3 úkony právnej pomoci (prevzatie zastúpenia, sťažnosť, vyjadrenie k sťažnosti) 3x 147,33 € + 8,43 € režijný paušál + DPH; spolu 562,21 €.“

8. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie vo veci namietaného porušenia práv podľa označených článkov ústavy a dohovoru.

II.

9. Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže

svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

10. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (napr. rozhodnutia sp. zn. II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01).

11. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza spravidla až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

12. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádzala predtým z ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, ktorý platil do 30. júna 2016 a v súčasnosti vychádza zo zásad [čl. 17 a § 157 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len CSP)], a to v zmysle čl. 17 CSP – „súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb“ resp. § 157 ods. 1 CSP – „súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania“.

13. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu sa posudzovanie otázky, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, posudzuje vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci (1), správanie účastníka konania (2) a postup, akým v konaní postupoval súd (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľov.

13.1 Vo vzťahu k prvému skúmanému kritériu ústavný súd konštatuje, že v petite žaloby sa sťažovatelia domáhajú, aby okresný súd určil, že ich námietky vznesené v stavebnom konaní „o *dodatočné povolenie drobnej stavby oplotenia*“ proti odporcom v 1. a 2. rade sú dôvodné, a súčasne žalovaným uložil „*povinnosť na vlastné náklady obnoviť a vybudovať odvodňovací kanál na mieste pôvodného odvodňovacieho kanála...*“. Okresný súd sa k skutkovej a právnej zložitosti veci nevyjadril a ústavný súd z obsahu spisu tiež nezistil, že by v tejto veci išlo o právne a skutkovo zložitejšiu vec, ktorá by mala byť aj príčinou doterajšej dĺžky konania.

13.2 V rámci hodnotenia prípadných zbytočných prietáhov v súdnom konaní z hľadiska druhého kritéria ústavný súd zistil, že sťažovatelia boli od začiatku právne zastúpení a zúčastňovali sa aj nariadených pojednávanií. Svoj návrh rozšírili v júli 2012, neskôr aj 8. októbra 2013, a potom proti žalovanému v 2. rade svoj návrh vzali späť, čiže konanie okresný súd v tejto časti zastavil. Sťažovatelia k predĺženiu konania teda neprispeli, ale tu treba uviesť, že aj oni sa dlhšie (od roku 2014) o svoju vec riadne nestarali (*vigilantibus iura*) a sťažnosť na prietahy podali až v januári 2017.

13.3 Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v posudzovanej veci a po preskúmaní spisu konštatuje, že trvanie namietaného súdneho konania v dĺžke takmer 6 rokov je už samo osebe neprimerané, hoci okresný súd spočiatku konal (vykonal na pojednávaniach a na ohliadke miesta samého v roku 2011 aj dokazovanie), ale jeho

činnosť bola ďalej neefektívna, pretože v ďalších rokoch 2013 a 2014 vykonával procesné úkony už iba sporadicky alebo vôbec. Úplná nečinnosť okresného súdu bola zistená v trvaní dvoch rokov (ako na to poukazovali v sťažnosti napokon aj sťažovatelia pozn.), od 23. marca 2015, keď okresný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľov, či trvajú na svojom návrhu z 18. septembra 2013, až do 24. marca 2017, keď okresný súd vyzval právneho zástupcu žalovaných, aby sa vyjadrili k späťvzatiu žaloby. Okresný súd bol teda skutočne nečinný minimálne počas posledných dvoch rokov a jeho postup tak nesmeroval k odstráneniu stavu právnej neistoty účastníkov konania (m. m. napr. IV. ÚS 182/08 a II. ÚS 20/2015). Dôvodnosť sťažnosti sťažovateľov potvrdil aj samotný okresný súd v odpovedi na ich sťažnosť na prieťahy v konaní (bod 3).

14. Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd preto vyslovil, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 24/2011 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

15. Ústavný súd zároveň prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a podľa čl. 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci vedenej pod sp. zn. 8 C 24/2011 bez zbytočných prieťahov, lebo konanie nie je dosiaľ právoplatne skončené. Z uvedených dôvodov ústavný súd v tejto časti rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 2 výroku tohto rozhodnutia.

16. Sťažovatelia žiadali aj o priznanie finančného zadosťučinenia každý v sume 5 000 € z dôvodov, že *„stav právnej neistoty v ktorej sa nachádzame pre dĺžku namietaného konania, ktoré nie je právoplatne skončené, má nepriaznivý vplyv na našu psychiku, pričom ako strana konania nemáme reálnu možnosť ovplyvniť dĺžku prebiehajúceho konania, čo v nás vyvoláva pocit bezmocnosti a to aj pri uplatňovaní našich práv“*.

17. Ústavný súd, zohľadňujúc konkrétne okolnosti prípadu, predmet konania (pozri bod 13.1) a opísanie správania sťažovateľov v bode 13.2 tohto nálezu, ale aj stav konania v súčasnosti, rozhodol, že finančné zadosťučinenie priznané jednotlivým sťažovateľom v bode 3 výroku nálezu možno považovať za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde. Vo zvyšnej časti preto žiadosti sťažovateľov o priznanie finančného zadosťučinenia ústavný súd nevyhovel (bod 5 výroku).

18. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2016, ktorá bola 884 €. Sťažovateľom, ktorí boli vo veci namietaných porušení práv úspešní, vznikli trovy konania z dôvodu ich právneho zastúpenia advokátom (požadovali podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov trovy v sume 374,81 € a neskôr za tri úkony až 562, 21 €). Keďže prvá suma neodporuje sume vypočítanej ústavným súdom podľa tejto vyhlášky (v zmysle § 13 ods. 2 vyhlášky sa základná sadzba tarifnej odmeny zníži o 50 % vzhľadom na zastupovanie dvoch sťažovateľov advokátom), ústavný súd priznal trovy právneho zastúpenia v tejto sume (bod 4 výroku nálezu). Za tretí úkon (stanovisko k vyjadreniu okresného súdu zo 6. júna 2017) ústavný súd odmenu nepriznal, pretože stanovisko neobsahovalo žiadne nové skutočnosti, ktoré by mohli prispieť k ďalšiemu objasneniu veci.

19. Úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde), tak ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

20. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e: Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok; to neplatí, ak rozhodnutím orgánu medzinárodnej organizácie zriadeného na uplatňovanie medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná, vznikne Slovenskej republike povinnosť v konaní pred ústavným súdom znovu preskúmať už prijaté rozhodnutie ústavného súdu (čl. 133 ústavy).

V Košiciach 19. júla 2017